

En hurtig indsats over for de elever, der har svært ved at læse og skrive, giver rigtig gode resultater. Det viser erfaringerne fra et samarbejde i Nordjylland mellem produktionsskolerne og taleinstituttet. Projektet breder nu ud til resten af landet.

Hurtig hjælp giver resultater

AF MALENE SKOV JENSEN - FOTO: MICHAEL BO RASMUSSEN

Det er en del af hverdagen, at produktionsskolerne modtager elever, som trods store problemer med at læse og skrive aldrig har fået hjælp. Hvert år går omkring 1200 unge mellem 16 og 25 år på en af de 15 produktionsskoler i Nordjylland. En tredjedel af dem har store vanskeligheder med at læse, skrive og/eller regne. De kan være ordblinde, have en hjerneskade, ADHD, autisme m.m. Det er bare aldrig blevet opdaget.

Et projekt mellem alle de nordjyske produktionsskoler og Taleinstituttet i Region Nordjylland har de seneste tre år sikret en hurtig udredning og en hurtig hjælp til de svageste elever. Resultatet er, at 90 procent af de allersvageste elever i dag kommer i gang med en uddannelse eller et arbejde, når de forlader produktionsskolerne.

- Det er et resultat, som vi er meget stolte af, for det er netop de elever, som tidligere ikke kom i gang med noget eller som hurtigt faldt fra en ungdomsuddannelse, siger Joan Staun, der er tovholder på produktionsskoleprojektet og tale- og læsepædagog på Taleinstituttet i Region Nordjylland.

Men det har krævet en ekstraordinær indsats i Nordjylland for at nå så langt.

HURTIG HJÆLP AFGØRENDE

Tidligere var samarbejdet mellem produktionsskolerne og taleinstituttet ikke formaliseret. Nogle produktionsskoler fandt ud af at henvise eleverne til taleinstituttet, hvorefter elevernes styrker og svagheder blev afdækket gennem forskellige tests. Herefter kunne taleinstituttet i samarbejde med skolerne gøre noget ved de barrierer

FAKTA

FAKTA OM PRODUKTIONSSKOLE-PROJEKTET

Projektet skal fremme den enkelte elevs muligheder for at udvikle sine kompetencer og udnytte sit potentiale bedst muligt. Projektet skal få så mange som muligt til at tage en uddannelse.

Projektet tilbyder:

- Test foretaget af læse- og talepædagog.
- Personlig rapport med testresultater, der bliver gennemgået med eleven, forældrene, vejlederne osv.
- I nogle tilfælde involveres projektets socialrådgiver og psykolog for yderligere vejledning og udredning.
- Individuelt tilrettelagt undervisning i trygge og overskuelige rammer på produktionsskolen.
- Udlån af it-rygsæk og undervisning i brug af programmer og hjælpemidler.
- Afklaring og målrettet indsats i forhold til fremtidige job- og uddannelsesmuligheder.
- Opfølgning og vejledning ved overgang til ungdomsuddannelse, job eller andet.

rer, der forhindrede eleverne i at gennemføre en uddannelse eller få et arbejde.

- De fleste af eleverne kan nemlig godt, hvis bare de får ryddet stenene af vejen, fortæller Joan Staun.

Problemet med samarbejdet mellem produktionsskolerne og taleinstituttet var bare, at det ofte kunne tage et halvt år, fra eleven blev henvist, og til udredningen var færdig og resulterede i, at eleven for eksempel blev bevilget en it-rygsæk eller anden hjælp.

- Det var ikke godt nok, for eleverne er højst et år på produktionsskolerne, så det var afgørende med en hurtig indsats. Det besluttede vi os for at gøre noget ved, siger Joan Staun.

FIK 12,6 MILLIONER KRONER

Taleinstituttet og produktionsskolerne nedsatte en arbejdsgruppe, der søgte om satspuljemidler til projektet. De fik bevilget 12,6 millioner kroner, så projektet kunne køre fra 2006 til 2009. De gode erfaringer har nu betydet, at projektet har fået yderligere 12,6 millioner kroner, så det kan køre frem til 2012, og det er nu også blevet bredt ud til produktionsskoler i Hvidovre og Ringsted. I år vil Taleinstituttet i Region Nordjylland søge om flere penge til at udbrede projektet til hele landet.

Der er ansat to neuropsykologer, en socialrådgiver og fire tale-/læsepædagoger i produktionsskoleprojektet. De udreder, afdækker og målretter indsatsen over for de svageste elever. Indsatsen har betydet, at der nu kun går omkring halvanden måned fra eleven bliver henvist til projektet, bliver testet og får konkret hjælp.

- Men projektet har også krævet en stor indsats af lærerne på produktionsskolerne, siger Joan Staun.

ERFARINGER BREDES UD

Lærerne på produktionsskolerne spiller en væsentlig rolle, når elevernes kompetencer skal afdækkes, så det kan synliggøres, hvad der er at bygge videre på.

- Produktionsskolerne har taget rigtig godt imod os fra taleinstituttet, og det er gået fantastisk godt. Lærerne er blevet undervist i brugen af it-rygsække, og en kontaktlærer har også været med, når elevernes testresultater blev fremlagt for eleverne og deres forældre, siger Joan Staun og fortsætter:

- Det er vigtigt, at eleven får en god opbakning fra lærerne, når de for eksempel skal lære

Vi kræver en stor indsats af lærerne på produktionsskolerne, siger tale- og læsepædagog Joan Staun.

at bruge it-rygsækken. Samtidig er det vigtigt, at lærerne er med på at følge vores anvisninger til, hvordan de kan bruge rygsækken i undervisningen. Og der har været fuld opbakning fra lærerne.

De 12,6 millioner kroner, som projektet nu har fået, så det kan køre frem til 2012, skal derfor også dække, at indsatsen bliver udbredt til produktionsskolerne i Ringsted og Hvidovre.

- Tanken er, at produktionsskolerne i Nordjylland nu kan yde en større indsats selv, mens vi kan give den fuld skrue på de to nye produktionskoler, siger Joan Staun.

Produktionsskoleprojektet har i alt testet 600 elever i Nordjylland. Heraf går 250 af eleverne stadig på en produktionsskole, mens 350 har forladt skolen. Ud af disse 350 elever er 90 procent kommet i gang med en uddannelse eller et arbejde.

Nu er drømmen inden

FAKTA

IT-RYGSÆKKEN

It-rygsækken indeholder en bærbar pc og en scanner.

Ud over Microsoft Office-programmer indeholder computeren programmer, der kan læse tekster op, og et program, som kan foreslå ord, der kan hjælpe eleven med at skrive.

Jeg ville ikke have klaret det uden it-rygsækken. Men nu tror jeg på, at det nok skal lykkes at blive mekaniker, siger Domenico Sørensen.

for rækkevidde

Domenico Sørensens drøm om at blive mekaniker er kommet inden for rækkevidde takket være Hobro Produktionsskoles samarbejde med Region Nordjyllands Taleinstitut om at give hurtig hjælp til elever, der har svært ved at læse og skrive.

AF MALENE SKOV JENSEN - FOTO: MICHAEL BO RASMUSSEN

19-årige Domenico Sørensen holder en pause fra værkstedet, mens han demonstrerer sin it-rygsæk. Takket være den har han pludselig fået helt nye og positive fremtidsudsigter.

- Jeg har faktisk både gået i folkeskolen og på efterskole, men selv om jeg har meget svært ved at læse og skrive, var det først, da jeg kom til produktionsskolen, at jeg fik hjælp, fortæller han.

Do, som han bliver kaldt af alle, kom til Hobro Produktionsskole i august 2008. Her blev han hurtigt testet af Taleinstitutet i Region Nordjylland. Testen viste, at han er ordblind, og umiddelbart efter blev han bevilget en it-rygsæk. Den har betydet, at hans drøm om at blive mekaniker nu er inden for rækkevidde.

It-rygsækken indeholder en bærbar pc og en scanner. Pc'en har programmer, som giver Do mulighed for at scanne bøger og breve ind, hvorefter de bliver læst op for ham. Han kan også gå på internettet og få læst siderne op, og pc'en har desuden et program, der kan hjælpe ham med at skrive ved at give ordforslag og samtidig læse det højt, som han skriver.

NU KAN JEG SKRIVE SMS'ER

- Jeg bruger it-rygsækken til at scanne bøger og breve ind. Det er ikke kun lærebøger og opgaveformuleringer. Jeg er også begyndt at læse romaner. Først får jeg maskinen til at læse bogen højt for mig, og bagefter læser jeg selv med. Derfor er jeg også selv blevet meget bedre til både at læse og skrive, og nu kan jeg også skrive sms'er, siger Do.

Han skal nu begynde på et brobygningsprojekt med Mercantec i Viborg med henblik på at komme i gang med en uddannelse som mekaniker. Samarbejdet mellem Hobro Produktionsskole og Mercantec betyder, at den tekniske skole fra første dag kender til Dos stærke og svage sider.

- Jeg ville ikke have klaret det uden it-ryg-

sækken, og jeg tror på, at det nok skal lykkes for mig at blive mekaniker, siger Do.

MANGE SOLSTRÅLEHISTORIER

Hanna Christensen, der er almenlærer på Hobro Produktionsskole, måtte tidligere vente et halvt år, inden eleverne kunne blive testet på taleinstitutet og bevilget de rette hjælpemidler. Eleverne må kun være på produktionsskolerne i et år, så ofte var de nærmest på vej væk fra skolen, inden de kunne få den rigtige hjælp. Med produktionsskoleprojektet går det nu lynhurtigt med test og bevilling af hjælpemidler, og det, oplever Hanna Christensen, åbner helt nye veje for eleverne.

- Vi har elever, der aldrig har læst en bog, men nu gør de det flittigt ved hjælp af it-rygsækken. Andre har for første gang i deres liv bagt en kage, fordi computeren hjælper dem med at læse opskriften højt, siger hun og fortsætter:

- Jeg har også elever, der for første gang i deres liv har været oppe at skrive på tavlen. Med computerens skriveprogram har de været sikre på, at de havde lavet deres hjemmearbejde rigtigt, og det gav mod til at komme op til tavlen.

ELEVER KOMMER GODT VIDERE

Andre elever bruger it-rygsækken til at læse deres arbejdssedler og holde styr på kalenderen. Flere tager også pc'en med på værkstedet eller i køkkenet, så den kan hjælpe dem igennem de forskellige arbejds gange.

- Den hurtige indsats betyder også, at vi i højere grad får eleverne godt videre til et arbejde eller en uddannelse. Vi har fået afdækket, hvad deres stærke og svage sider er, og det videregiver vi naturligvis til det nye uddannelsessted eller arbejdspladsen. Resultatet er, at eleverne får langt nemmere ved at lykkes med det, som de kaster sig ud i, siger Hanna Christensen.

PRAKSIS PÅ PRODUKTIONSSKOLER

En ny bog fra Undervisningsministeriet præsenterer resultaterne af en forskningsbaseret undersøgelse af elever og læreprocesser på produktionsskoler.

Erfaringerne kan bruges, når man skal tilrettelægge mere praksisorienterede undervisningsforløb i erhvervsuddannelserne for bogligt mindre stærke elever, mener forskerne bag undersøgelsen. Bogen har titlen "Kreativitet, produktion og identitet - fra produktionsskole til erhvervsuddannelse" og den kan hentes på pub.uvm.dk/2008/produktionsskole

VEJLEDNING PÅ MODERSMÅL

Abildgårds skolen i Odense har gennem 10 år udviklet, hvad de kalder modersmålsbaseret, familierettet vejledning. Og det har fået flere med anden etnisk baggrund end dansk til at tage en ungdomsuddannelse.

Det er der nu kommet en undervisningsfilm ud af. Den 40 minutter lange film følger et afsluttende vejledningsforløb i en 9. klasse over otte måneder.

Desuden er der lavet fire film om unge rollemodeller, der har taget eller er i gang med en uddannelse.

Filmene er lavet med støtte fra integrationsministeriet og fra undervisningsministeriets tips- og lottomidler.

Filmene fås på dvd sammen med skriftligt materiale hos:

Tom Hansen
tom.makker@galnet.dk
 og
 Nils Feldballe
info@feldballefilm.dk